

Ti Aars Prisbevægelser.

1874—83.

I de Debatter om Møntforholdene, der i den senere Tid ere blevne førte i Tyskland, er den Anskuelse ofte og med stor Styrke bleven gjort gjældende, særlig fra Landmandspartiets Side, at de stedfindende lave Varepriser hovedsagelig maa tilskrives Guldmængdens Utilstrækkelighed, og at Skylden for de uheldige økonomiske Forhold saaledes væsenligst maa søges i den i Halvfjerdserne foretagne Møntforandring. Denne Anskuelse har efterhaanden ogsaa fundet nogen Gjenklang her i Landet, særlig i Landbrugskredse. Hvis den Opfattelse var rigtig, at det vedvarende Fald i Varesnes Pris skyldes Mangel paa Cirkulationsmidler, maatte den kunne støttes paa Beviser hentede fra Pengemarkedernes Tilstand. Paa Pengemarkederne maa nemlig en saadan Mangel give sit første og tydeligste Udslag. Naar Gullet som Cirkulationsmiddel ikke er tilstede i tilstrækkelig Mængde til at bestride Omsætningerne i de Lande, hvor Guld er Værdimaaler, vil der mellem disse Lande opstaa en Kamp om Gullet. Paa Grund af Befolkningens Trang til Omsætningsmidler maa de seddeludstedende Bankers Metalbeholdning forringes eller deres Seddelmængde forøges; i begge Tilfælde maa en Dis-

Ti Aars Prisbevægelser.

1874—83.

I de Debatter om Møntforholdene, der i den senere Tid ere blevne førte i Tyskland, er den Anskuelse ofte og med stor Styrke bleven gjort gjældende, særlig fra Landmandspartiets Side, at de stedfindende lave Varepriser hovedsagelig maa tilskrives Guldmængdens Utilstrækkelighed, og at Skylden for de uheldige økonomiske Forhold saaledes væsenligst maa søges i den i Halvfjerdserne foretagne Møntforandring. Denne Anskuelse har efterhaanden ogsaa fundet nogen Gjenklang her i Landet, særlig i Landbrugskredse. Hvis den Opfattelse var rigtig, at det vedvarende Fald i Varnes Pris skyldes Mangel paa Cirkulationsmidler, maatte den kunne støttes paa Beviser hentede fra Pengemarkedernes Tilstand. Paa Pengemarkederne maa nemlig en saadan Mangel give sit første og tydeligste Udslag. Naar Gullet som Cirkulationsmiddel ikke er tilstede i tilstrækkelig Mængde til at bestride Omsætningerne i de Lande, hvor Guld er Værdimaaler, vil der mellem disse Lande opstaa en Kamp om Gullet. Paa Grund af Befolkningens Trang til Omsætningsmidler maa de seddeludstedende Bankers Metalbeholdning forringes eller deres Seddelmængde forøges; i begge Tilfælde maa en Dis-

kontoforhøjelse indtræde, og den høje Diskonto maa vedvare, indtil Knapheden er forbi, d. v. s. indtil der atter er kommen Ligevægt mellem Omfanget af Vareomsætningerne og Cirkulationsmidlernes Mængde.

Ingen af Delene har fundet Sted i Løbet af de Aar, i hvilke den nedadgaaende Prisbevægelse har udviklet sig. Vil man sammenholde Diskontoen i de sidste 10 Aar — de Aar, i hvilke de fleste Lande have haft eller antaget en mere eller mindre fuldt gennemført Guldmøntfod — med de foregaaende 10 Aar, da Sølvets Rolle var overvejende, vil man se, at Diskontoen paa Evropeas toneangivende Pladser ingenlunde kan siges at have været højere i den sidste end i den første Periode. — Uden rigelige Pengemarkeder vilde sandelig heller ikke det halve Evropa have kunnet foretage de bekjendte Rentereduktioner paa Statspapirer og andre Effekter. Den Frygt man har næret for, at Guldmængden ikke skulde være tilstrækkelig til Forsyning af Landene med Guldmønt, og som bl. a. gav Stødet til Møntkonferencen i Paris i 1881, har vist sig at være ubegrundet. Ikke blot er den engelske Banks Guldforraad siden den Tid ikke svundet ind, men den franske Banks Forraad er fordoblet, Italien har med Lethed kunnet optage et Laan paa 400 Millioner Francs til Fundering af sine Sedler, Tyskland har regelmæssig indløst sine Sedler med Guld, og Guldmængden i de skandinaviske Lande har været tilstrækkelig til disses Behov.

Er der saaledes ved den nuværende Prisnedgang ikke mere Anledning end f. Ex. ved Prisnedgangen i 1864 til at søge Aarsagen i Metalmængdens Knaphed, er det paa den anden Side ikke vanskeligt at finde andre virksomme Aarsager til en Nedgang i Vare-

priserne. Der kan neppe være nogen Tvivl om, at Aarsagen maa søges i en Overproduktion foraarsaget ved Indtagelsen af store Arealer i Landbrugets Tjeneste, særlig i Nordamerika, ved Anlæg af mange nye Fabriker, fremhjulpen af billigere Produktionsmidler og ogsaa af den stærkt omsiggribende Brug af Surrogater i mange Varebrancher; i den enorme Udvikling af Transport- og Kommunikationsvæsenet, Anlægget af store Jernbanestrækninger navnlig i Nordamerika og Asien, Overproduktionen i Skibsbygningen, særlig den enorme Forøgelse af Dampskibsflaaderne, hvoraf atter følge de ukjendt lave Skibsfragter. Lettelserne i Transport- og Kommunikationsvæsenet bidrager ikke alene til at give forøget Lejlighed til Produktion, men den hurtige Transport i Forbindelse med den Lettelse, Telegrafens yder, har ogsaa bevirket, at den Del af Handelsstanden, der staar Forbrugerne nærmest (Detailhandelen) kan nøjes med et forholdsvis langt ringere Varelager end tidligere, og har altsaa forholdsvis forringet Efterspørgselen, samtidig med at Lysten til Spekulation svækkes. Den Opfattelse, jeg altid har næret, at Prisnedgangen skyldes ganske andre Aarsager end en utilstrækkelig Guldmasse, er i den seneste Tid bleven yderligere bestyrket ved et fornylig i det engelske «Institute of Bankers» af Mr. Luke Hansard holdt lærerigt Foredrag om Aarsagerne til Vareprisernes Fald. Jeg har ment, at det vilde interessere Tidsskriftets Læsere at blive bekjendt med dette Foredrag, hvorfor dets væsentligste Indhold gjengives nedenfor.

Moritz Levy.

Mr. Hansard har til Belysning af Prisbevægelserne fra 31. Decbr. 1874 til 31. Decbr. 1883 udvalgt 25 Hovedartikler, hvis Forraad og En-Gros-Priser han angiver tabellarisk. Han angiver ikke disse Varers Gjennemsnitspriser og Gjennemsnitsforraad i Aarenes Løb; det vilde have været et for stort Arbejde; men han nøjer sig med at anføre Priserne paa en bestemt Dag i Aaret, — d. 31. December. Forud for sine Tabeller skikker han en kort Oversigt over nogle af de vigtigste Begivenheder siden 1872, der have haft Indflydelse paa de kommercielle Rørelser.

Aaret 1872 udmærkede sig ved en almindelig og hurtig Stigning af Varepriser og Arbejdsløn. I dette Aar afficeredes det engelske Marked især ved en daarlig Høst og Kvægpest. I Løbet af Efteraaret lagde de franske Bestræbelser for at rejse det Laan, som Udbetalingen af de fem Milliarder udkrævede, et stærkt Tryk paa Pengemarkedet. De Transaktioner, som de fem Milliarder medførte, maatte nødvendigvis i høj Grad influere paa Priserne. En uhyre Sum overførtes til Tyskland, — et Land, som ellers ikke plejede at være overbebyrdet med Kapital. Ganske naturligt fulgte deraf, allerede i 1871, en vild Spekulation, især under Form af Aktieselskaber. De mange ny Foretagender bragte med sig en stærk Efterspørgsel efter Kul og Jern, der gav sig Udtryk i en betydelig Prisstigning. — Reaktionen indfandt sig i 1873. Store Falliter i Tyskland, Østrig, de Forenede Stater og Sydamerika. I Slutningen af Aaret stærkt Fald i Kul-, Jern- og Industriproduktpriser. I de Forenede Stater og paa Kontinentet i Aarets sidste Halvdel udpræget Fald i Arbejds-lønnen. I September naede de fem Milliarder til fuld Udbetaling. I England var Høsten daarlig, 20—30 pCt. under en Middelhøst. — Reaktionen, der begyndte 1873, gik videre i Løbet af 1874. Varepriser og Arbejdsløn sank, Maaned for Maaned. I Mine-, Jern- og Staalindustrien faldt Arbejds-lønnen hurtigt, og reduceredes paa nogle Steder til samme Standpunkt som i 1871 før Stigningen. Alvorlige Kampe mellem Arbejdsgivere og Arbejdere fandt Sted, og *lock-outs* var der mange af. Det anerkjendtes almindeligt, at Jernbaneforetagender var blevne drevne altfor vidt i de Forenede Stater, og her indtraadte der nu en stor Mangel paa Arbejde og Nedgang i Varepriser og Arbejdsløn, — Altsammen

hovedsagelig paa Grund af de mange Falliter i 1873. Dette gik videre til Evropa. Ophidselsen i 1871 og 1872 havde bragt Forstyrrelse paa Arbejdsmarkedet og i det kommercielle Liv, havde formindsket Arbejdstiden og forøget Arbejdslønnen. Nu trykkede den formindskede Efterspørgsel Alt ned igjen. I England var Høsten rigelig, 25 pCt. over Middelhøst. Priserne paa adskillige af de vigtigste Artikler faldt omtrent 25 pCt. — Prisfaldet fortsattes i 1875. Flere betydelige Falliter. Nogle udenlandske Magter, der havde rejst Laan i England, svigtede, og Regeringen lod til Undersøgelsen af Laan til Udlandet nedsætte en Kommission. Den engelske Høst var slet, endnu ringere end den daarlige Høst i 1872 og 1873. — I 1876 var Svingningerne i Sølvr priserne overordenlige. Aaret begyndte med en Sølvr pris paa $56\frac{1}{8}$ d.; i Juli faldt den til $46\frac{3}{4}$ d.; i August rykkede den atter op til $53\frac{3}{4}$ d.; i Begyndelsen af December naaede den $58\frac{1}{2}$ d., — den højeste Pris, der i to Aar var bleven noteret; og d. 31. Decbr. var den atter nede ved $56\frac{1}{2}$ d. Ellers var der paa det kommercielle Omraade ingen store Begivenheder; den vigtigste var maaske en stærk Spekulation i Sukker, der drev Prisen op omtrent 50 pCt. I det Hele var Priserne lavere. Der høstede rigeligt, men af ringe Kvalitet, saa at en Middelhøst dog ikke naaedes. — I 1877 afficeredes det europæiske Marked af to store politiske Begivenheder: Mac Mahons Stridigheder med Partierne i Frankrig, og den russisk-tyrkiske Krig. Høsten i England var 25 pCt. under Middelhøst. Desuden Kvægepest. — 1878 forløb ikke bedre. Store Bankfalliter (deriblandt City of Glasgow, West of England, Willis, Percival & Co., Fenton & Co., og Tweedy, Williams & Co.), der rev Andre med sig. I Løbet af Aaret sluttedes Freden i Berlin, men den fulgtes hurtigt af indiske og afghanske Forviklinger. Høsten i England var ubetydelig, dog lidt bedre end det foregaaende Aars. Dette syntes dog ikke at trøste Landmændene: Forpagterne forlangte Nedsættelse af Afgifterne, eller opgav deres Forpagtninger. Yderligere og næsten almindeligt Prisfald. — D. 1. Jan. 1879 gjenoptog de Forenede Stater Metalbetalingen. I Begyndelsen mærkedes dette ikke synderligt i England, men i September kom der store Bestillinger fra Amerika paa Jern og Staal, tilsidst paa alle Slags Varer, og i Slutningen af

Aaret steg Metalpriserne og i det Hele Varepriserne. Men Høsten i England var en af de sletteste i Mandsminde. — Den betydelige Prisstigning i Slutningen af 1879 holdt sig kun de første tre eller fire Maaneder i 1880. Under Prisstigningen havde Spekulationen været livlig; men Slappelse fulgte snart. Ved Aarets Slutning var næsten Alt, hvad der var bleven vundet i 1879, atter tabt, og alle de vigtigste Kolonialartikler, som Sukker, Kaffe, The, Ris, Kakao stod lavere end den foregaaende 31. December. I Sammenligning med de foregaaende Aar var Høsten god, omtrent Middelbøst. — 1881 forløb roligt. Ret betydelige Børsspekulationer. Høsten i England var ubetydelig, men god i Irland. — 1882 havde særligt Børskrisen i Frankrig at opvise: Société de l'Union Générale's og Banque de Lyon et de la Loire's Fald. Stor Pengeknaphed i Frankrig. Høsten i England var bedre end i de foregaaende syv Aar, men ringere end tidligere Tidens Gjennemsnit. — I 1883 gennemførtes den ny Toldtarif i de Forenede Stater; men Toldreduktionerne var ikke saa store, som man havde ventet, og influerede ikke i nogen kjendelig Grad paa Omsætningen. Store Falliter i Liverpool (især Morris Ranger's). Høsten i England var atter lidt bedre, men fremdeles under tidligere Tidens Gjennemsnit.

I denne korte Oversigt over de sidste tolv Aar er der navnlig tre Momenter, der falde i Øjnene: 1. i 1871—73 de Forstyrrelser, som den uhyre Kapitaloverførelse fra Frankrig til Tyskland bragte med sig, og den dermed følgende Voldsomhed i Spekulationen; — 2. i 1879 den stærke Efterspørgsel, der udgik fra Amerika, foraarsaget tildels ved store Jernbaneanlæg, og ogsaa derved at Gjenoptagelsen af Metalbetalingen bragte Handelen et solidere Grundlag; — 3. en lang Række af daarlige Høstaar. De to første Momenter maatte opmuntre Efterspørgslen, det tredje, derimod, formindske den; thi vel viser netop 1879, at en meget slet Høst kan forenes med større kommercielt Liv; men som Regel holder det dog Stik, at en slet Høst øver en deprimerende Indflydelse paa Omsætningen.

Sættes Forraadene for hver af de af Mr. Hansard udvalgte 25 Artikler — der i Forening omfatte de vigtigste Forbrugs- og Industriartikler — til 100 d. 31. December 1874, altsaa for alle Artiklerne tilsammen til

2500, og sættes paa samme Maade Priserne d. 31. December 1874 til 100 for hver enkelt Artikel, og til 2500 for dem alle tilsammen, steg eller faldt Forraad og Priser efter det Forhold, som nedenanførte Tal udvise:

	31. Debr. Forraad	Priser
	1874	2500
	75	2545
	76	2824
	77	3351
	78	3448
	79	3169
	80	3333
	81	3361
	82	3363
	83	3310
Tils. for hele Tiaaret	31204	22868

Den modsatte Retning, Forraad og Priser have bevæget sig i, falder her ret tydeligt i Øjnene: Forraadene ere stegne (og langt stærkere end Befolkningen, der i de ti Aar jo kun er stegen med omtrent ti Procent); — Priserne faldt stærkt i 1875, steg saa lidt i 1876, men faldt atter i 1877 og 1878, tog saa et lille Opsving i 1879 (i hvilket Aar Forraadene formindskedes), men faldt atter i det følgende Aar, saa at de d. 31. December 1883 var lavere end nogensinde siden 1874. Og saa er dog derved dette at erindre: d. 31. December 1874 var Priserne lave i Sammenligning med Priserne fra 1871—72. De høje Priser fra 1871—72 faldt i 1873 og end yderligere i 1874, og naar d. 31. Debr. 1874 benyttes som Udgangspunkt for Pris-Sammenligninger, tages en meget trykket Periode til Udgangspunkt.

Mr. Hansard vilde gjerne have valgt flere end 25 Artikler og et længere Tidsrum end 10 Aar; men særligt Vanskelighederne ved at faa Oplysning om Forraadene traadte hindrende i Vejen. Vedrørende enkelte Artikler kunde kun Forraadene i London oplyses; for de fleste Artiklers Vedkommende Hayes Oplysning om Forraadene i hele Storbritannien og Irland. Hvor Forraadene ere spredte mellem mange forskjellige Steder, og hvor der ikke bestaar nogen Forening mellem Kjøbmændene eller Mæglerne, er det selvfølgelig vanskeligt

at faa nøjagtig Oplysning om Forraadene. Hvor Forfatteren maatte holde sig til London alene, spiller London ogsaa en ganske dominerende Rolle.

De 25 Artikler ere disse*):

Sukker. Forraadene d. 31. Decbr. 1874 i Storbritannien og Irland udgjorde 180,000 Tons (raat og raffineret), d. 31. Decbr. 1883 derimod 265,000 (for senere at stige endnu mere). Priserne for Java var d. 31. Decbr. 1874 26 sh. og for Vestindisk 21 sh. 6 d. pr. Cwt. Bevægelsen i de følgende ti Aar var som nedenstaaende Forholdstal anskueliggjøre:

31. Decbr.	Forraad	Priser	
		Java	Vestind.
1874	100,0	100,0	100,0
75	91,0	94,2	88,4
76	62,5	128,8	137,2
77	105,5	94,2	93,0
78	69,4	92,3	88,4
79	97,2	113,4	107,0
80	88,8	100,0	94,2
81	105,8	103,8	97,6
82	140,5	92,3	88,4
83	147,2	85,7	80,2

The. Forraadene ere stegne fra 100,0 i 1874 til 143,3 i 1883, — en stærk, men jævn og uafbrudt Stigning. I Priserne have Bevægelserne været lidt mere vexlende, men i det Hele stærkt faldende. Naar Gjennemsnitsprisen (for Sound Common Congon) i 1874 sættes til 100, var den i 1883 kun 43.

Kaffe. Stærk Stigning i Forraadene. Prisstigning i det første Par Aar, siden 1877 Prisfald. Prisforholdet i de ti Aar var saaledes (for Good Channel Rio) 100—103—108—100—71—90—69—55—44—70.

Kakao. En af de meget faa Artikler med aftagende Forraad og stigende Priser. I hvert af Aarene siden 1874 have Forraadene i Storbritannien og Irland været mindre, og Priserne højere. I 1878 var Forraadene endog kun 11, men Priserne 243 mod 100 i 1874.

*) Forraadene og Priserne d. 31. Decbr. 1874 sættes = 100; Forraadene og Priserne de følgende Aars 31. Decbr. til et Tal, der forholder sig til 100, som Forraad og Priser paa de respektive Tider forholdt sig til Forraad og Priser d. 31. Decbr. 1874.

Ogsaa i de følgende Aar meget høje Priser og temmelig smaa Forraad.

Ris. I de seneste Aar store Forraad og lave Priser; i Halvfjerdserne omvendt. I denne Artikel i det Hele forholdsvis mindre Svingninger.

Indigo. I det Hele lavere Priser, men forholdsvis mindre Svingninger.

Silke. En af de faa Artikler med højere Priser, og aftagne Forraad.

Jute. I 1881—83 lavere Priser, tidligere snarest højere, men mindre betydelige Svingninger.

Uld. Større Forraad, lavere Priser.

Bomuld. Lavere Priser. Betydelige Svingninger i Forraadene.

Peber. Indtil 1881 større, i 1882—83 lavere Forraad; i 1883 lidt højere Priser, fra 1875—82 lavere Priser.

Ingefer. Betydeligt større Forraad, i alt Fald i London; lavere Priser, tildels betydeligt lavere Priser.

Tobak. I 1882—83 mindre, i 1876—81 større, Forraad. Lavere Priser.

Kochenille. I London mindre Forraad, undtagen i 1883; i de seneste Aar betydeligt lavere Priser, men fra 1876—79 højere.

Soda. Større Forraad i de første fem, mindre i de sidste fem Aar. Lave Priser i 1883; fra 1877—81 højere.

Salpeter. I de første fem Aar større, i de sidste fem Aar lavere Forraad. Ubetydelige Prissvingninger.

Huder. Større Forraad, lavere Priser.

Talg. Mindre Forraad og ubetydeligt lavere Priser.

Jern. Forraadene, fem, sex ja syv Gange større end i 1874. Priserne bevægede sig saaledes de ti Aar: 100—84—76—68—57—89[0:i1879!]-69—68—64—57.

Kobber. Større Forraad, lavere Priser.

Tin. Ligesaa, men forholdsvis mindre Bevægelser.

Tømmer. Lavere Priser, undt. i 1882.

Hvede. Stigende Indførsel. Priserne bevægede sig saaledes: 100—81—83—102—83—78—79—81—81—74.

Kreaturer og Kjød. Aftagende Kreaturstyrke. Stigende Indførsel af Hornkvæg og Faar, nemlig efter følgende Forhold: 100—131—138—113—120—125—

140—132—154—167. Priserne paa Oxekjød noget lavere end 1874, men ubetydeligt; Priserne paa Faarekjød noget højere (blot med Undtagelse af 1879 og 1881).

Kul. Produktionen i Storbritannien og Irland har stadig hævet sig, fra 125 Millioner Tons i 1874 til 156 Millioner i 1882. Aarets Gjennemsnitspriser for bedste Kul vare lavere, nemlig efter dette Forhold i de ti Aar: 100—92—83—76—70—70—62—68—67—72.

Disse fem og tyve Artikler stod altsaa næsten alle i 1883 med lavere Priser. Kun Kakao og Silke, og til dels Peber og Kjød havde højere. Omvendt vare Forraadene for de allerfleste Artiklers Vedkommende højere.

Mr. Hansard vender sig nu til Spørgsmaalet, om det kan antages, at Priserne ere blevne trykkede formedelst Mangel paa Guld. Han spørger om, hvorledes man vil bevise, at der er for lidt Guld. Han formoder, at var der Guldangel, vilde Diskontoen stige. Men siden 1874 har Diskontoen netop gennemgaaende været lav. Mr. Hansard har til sin Afhandling føjet en grafisk Fremstilling, der paa en fortræffelig Maade anskueliggjør Bevægelserne i den engelske Banks Minimums-Diskontosatser 1864—83. Deraf læres dette:

I 1864 varierede Diskontoen mellem 6 og 9 pCt. D. 8. September stod den ved 9 pCt., 10. Novbr. s. A. falder Diskontoen til 8 pCt., og Faldet fortsættes, næsten Maaned for Maaned, indtil der d. 16. Juni 1865 noteres 3 pCt. Derefter Stigning, Maaned for Maaned, kun afbrudt to Gange, særlig stærk Stigning i Maj 1866, indtil der d. 12. Maj 1866 noteres 10 pCt. — højeste Minimumssats i de tyve Aar. I Efteraaret 1866 derefter stærkt Fald, Trin for Trin, fortsættes gennem 1867, indtil der d. 25. Juli 1867 noteres 2 pCt. Igjennem hele 1868 holder Diskontoen sig mellem 2 og 3 pCt., og gennem 1869 mellem $2\frac{1}{2}$ og 4 pCt. D. 4. Avg. 1870 naas 6 pCt.; men i Løbet af Efteraaret falder den atter, og fra den 29. September noteres $2\frac{1}{2}$. I 1871 Svingninger mellem 2 og 5 pCt. I 1872 blive Svingningerne noget stærkere (d. 26. Juni 1872 kun 3 pCt., men d. 9. Novbr. s. A. 7), og i 1873 blive de baade stærke og talrige: der er i det tyveaarige Tidsrum intet Aar, der har saa mange Forandringer (ialt 24) at opvise. Og Forandringerne ere stærke: d. 30. Januar er Diskontoen kun $3\frac{1}{2}$, d. 4. Juni er den gaet op til 7,

d. 21. Avg. er den atter ved 3, men d. 7. Novbr. naar den 9, for derefter at falde i store Spring, saa at Aaret ender med $4\frac{1}{2}$. I den første Halvdel af 1874 gaar Faldet videre, og den 18. Juni noteres kun $2\frac{1}{2}$. I den sidste Halvdel er der atter Stigning, saa at Aaret ender med 6. Men 1875 bringer atter Diskontoen ned, og de ti Aar 1874—83 have gjennemgaaende lave Satser. I disse 10 Aar naar Diskontoen kun tre Gange 6 pCt. (nemlig 30. November 1874—7. Januar 1875, 14. Oktober 1878—21. November s. A., 30. Januar 1882—23. Februar s. A.); -- hvorimod Diskontoen i de foregaaende ti Aar 14 Gange var ved 6, 13 Gange ved 7, 10 Gange ved 8, 4 Gange ved 9 og 1 Gang ved 10 pCt. Omvendt er Diskontoen 1874—83 langt hyppigere og i langt længere Perioder under 3, end den var det i de foregaaende ti Aar. Men ikke blot har Diskontoen i de sidste ti Aar holdt sig meget lavt, hyppigst omkring 3 pCt., lidt under eller lidt over; men Forandringerne have været langt færre: i de første ti Aar rettede den engelske Bank sin Diskonto ialt 115, i de sidste ti Aar kun 72 Gange.

Indvender man, at Priserne i et Land, der maaske ikke mangler Guld, kunne falde, fordi Priserne falde i andre Lande, saa skulde man dog vise, at disse andre Lande lide af Guldsmangel.

Er maaske en Nedgang i Produktionsomkostningerne Skyld i de lavere Priser? Ganske vist ere Produktionsomkostningerne, takket være Opfindelserne, Kommunikationsmidlerne, Dampen og Maskinerne, paa flere Punkter blevne formindskede; men hele Prisfaldet kan ikke være begrundet deri. Hvis Prisfaldet ikke var større end Nedgangen i Produktionsomkostningerne, vilde Producenterne ikke have nogen Grund til at klage, hvad de dog sikkert have.

Skyldes Prisfaldet den Omstændighed, at vi have opgivet Sølvets som Møntmateriale? Det ville adskillige Bimetallister have os til at tro; — men i de Forenede Stater, der have Bimetallisme, er Prisfaldet ligesaa stort som i Evropa.

Hovedaarsagen til Prisfaldet ser Mr. Hansard i Overproduktion. De forskjellige Kommunikationsmidler, ved hvis Hjælp Varerne kunne hidskaffes med en tidligere ukjendt Hurtighed og fra Produktionssteder, til

hvilken Adgangen tidligere ikke stod aaben, have gjort det mindre nødvendigt end tidligere at holde store Varelagre, — alligevel ere Forraadene voxede stærkt. Deri stikker Hovedgrunden!

Anm. I et følgende Hefte agter Tidsskriftet at bringe en udførligere, original Artikel til Belysning af det heromhandlede Spørgsmaal.

Red.
